

Titel: Kapitel XIII.

Citation: "Kapitel XIII.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r03-shoot-chptrd1e30051.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel XIII.

Om den tvungne Forligsprøve.

Med Hensyn til dette Kapitels Indhold skal den Bemærkning forudskikkes, at Kommissionen ikke har anset en gennemgribende Reform af Forligslovgivningen for indbefattet i den Opgave, som er stillet den. En sådan Reform står ikke i nogen nødvendig Forbindelse med den påtænkte Omordning af Rettergangsmåden, og det synes derfor naturligst, at den i al Fald forbeholdes en særlig Lov og uafhængig af Procesreformens Gang bringes frem til den Tid, der i og for sig måtte ansees for hensigtsmæssigst til dens Gjennemførelse. I nærværende .Kapitel har man derfor indskrænket sig til de få Bestemmelser, som udkræves for at knytte den nye Rettergangsmåde til det bestående Forligsinstitut og for at afhjælpe

nogle Mangler ved dette, der i en særlig Grad vilde føles i det nye Processystem.

§ 154 fastsætter, i hvilke Sager Forligsprøve skal finde Sted. Medens Hovedreglen gives ganske i Overensstemmelse med den gjældende Ret, ere de i Paragrafen opstillede Undtagelser tildels nye Bestemmelser. Efter den bestående Lovgivning skal således i Modsætning til den under Litr. b givne Regel Forligsmægling efter Kontraktlage forsøges med Hensyn til Modfordringer, når det ikke med fuldkommen Bestemthed kan skjønnes, at Modfordringen allerede ifølge Hovedklagens Indhold har været undergiven Forligsmægling, hvilket kun sjælden vil være Tilfældet. Da Forhandlingerne under den i Hovedsagen foretagne Mægling imidlertid ordentligvis ville have udstrakt sig også til denne Side af Parternes Mellemværende, bliver særlig Forligsprøve med Hensyn til Modfordringen i Almindelighed en unyttig Foranstaltning, og efter Udkastet ligger det så meget nærmere at opgive denne Formalitet, som Modfordringer ifølge § 101 ikke skulle gjøres gjældende under Søgsmålsform, men behandles aldeles som en Bestanddel af Indstævntes Forsvar. Den i Litr. c omhandlede Undtagelse er kun ny, forsåvidt den foruden Vexelsager omfatter de øvrige Tilfælde, i hvilke hurtig Retsforfølgning i Overensstemmelse med sjette Afsnit Kapitel II finder Sted, en Udvidelse, der er grundet i lignende Hensyn som den nugældende Undtagelse af Vexelsager fra Forligsmægling. Det er iøvrigt en Selvfølge, at det kun er den tvungne Forligsprøve, der bortfalder i disse Tilfælde. Hermed er altså ikke udelukket, at Parterne, når de ere enige, kunne mode frivilligt for Forligskommissionen og derved forskafe Gjælden Gxigibilitet ad Overenskomstens Vej. Samtidig med at Udkastet således har opstillet nye Undtagelser fra Hovedreglen om Forligsmæglingens Nødvendighed, har det på den anden Side udeladt flere af de nugældende. For det Første ere Sager, der af Embedsmænd anlægges i Anledning af ærerørige Beskyldninger, ikke medtagne, fordi de ifølge Udkastets Forudsætning for Fremtiden ville falde ind under Straffeprocessen, se Straffeprocessudkastets § I. Fremdeles har man ikke

fundet Grund til blandt Undtagelserne at optage civile Sager, der anlægges af eller imod Ministerierne eller Øvrighederne, en Undtagelse, der vistnok heller ikke efter rigtig Lovfortolkning havde Hjemmel i Frd. 10de Juli 1795, men længe har stået fast i vor Retspraxis. Efter Forholdets Natur er der åbenbart ikke nogen Grund til, at civile Sager, hvori det Offentlige er Part, skulle gå Forligskommissionen forbi; thi det kan på ingen Måde siges, at Forlig ikke kan indgås i sådanne Tilfælde, og at Forligsmæglingen som Følge heraf vil være en unyttig Formalitet. Selv bortset fra, at det neppe er rigtigt, at vedkommende Avtoriteter under ingen Omstændigheder kunne være berettigede til at skå noget af på Statskassens Fordringer, vil det jo meget godt kunne tænkes, at et Forlig kan opnåes, hvorved den Private påtager sig Alt, hvad der fordres af ham. Og når han er villig hertil, synes det dog højst urimeligt, at han, fordi Staten er hans Kreditor, skal nødes til at udholde en Proces, som kunde være undgået, og underkaste sig de heraf flydende Udgifter.

Hvad angår de forligsmæglende Myndigheder, lader Udkastet det i Landsretssager have sit Forblivende ved den gjældende Rets almindelige Regel, hvorefter Mæglingen foretages af Forligskommissionerne, se § 156. For Underretssagers Vedkommende bestemmer derimod § 155, at Mæglingen føregår ved Retten på den Måde, som hidtil har været gjældende med Hensyn til private Politisager. Dette stemmer med den Stilling, der iøvrigt er anvist Dommeren i disse Sager, og med det Hensyn til Simpelhed og Hurtighed, der i det Hele har været bestemmende ved Underretsprocedurernes Indretning. Den nævnte Bestemmelse er i Virkeligheden heller ikke nogen meget indgribende Forandring af den gjældende Ret, idet de Sager, Udkastet henlægger til Underretten, netop for en stor Del svare til de Tilfælde, i hvilke der også efter den bestående Lovgivning mægles Forlig af Dommeren. Endnu bemærkes, at det er forudsat i Tyendesager på Landet at skulle have sit Forblivende ved den hidtil bestående Ordning, således at der for disse Sagers Vedkommende

ikke mægles Forlig ved Retten, men foretages den i Lov 10de Mai 1854 § 65 ff anordnede Forligsmægling for

den særlige Mægler i Tyendesager, jfr. § 345.

Når undtages visse særegne Procesarter, er det ester den gjældende Ret det Almindelige, at Retten først efter Sagens Optagelse til endelig Dom undersøger, om Forligsløvgivningen er behørig iagttagen. Kun forsåvidt en særskilt Procedure og Påkjendelse af Formaliteten er forlangt af Parterne, afviges der fra denne Fremgangsmåde, Hermed er imidlertid forbunden den Mislighed, at en hel Proces kan spildes derved, at Sagen ender med Afvisning på Grund af Mangler ved Forligsmæglingen, en Ulempe, der i det nye på Umiddelbarhedsprincippet byggede System vilde være endnu langt føleligere end i den skriftlige Procedure I § 157 bestemmes det derfor, at Retten, selv om der ikke fremsættes Formalitetsindsigelser, ved Begyndelsen af den mundtlige Forhandling og forinden Realitetsproceduren af egen Drift har at undersøge, om behørig Forligsmægling har fundet Sted. Ved den Afgjørelse, som træffes på det nævnte Trin af Sagen, må det da ubetinget have sit Forblivende. Vel kan der forekomme Tilfælde, hvor det først gennem Realitetsproceduren bliver klart, at en Sag, der umiddelbart er indbragt for Retten, skulde have været Gjenstand for Forligsprøve. Men når henfees til de få og simple Undtagelser fra Forligsmægling, Udkastet tilsteder, og til det Kjendskab til Sagen, der efter det nye System allerede gennem Sagsfremstillingerne tilføres Retten, vil dette vistnok blive en Sjældenhed, og den Mulighed, at en enkelt Gang en Sag kan slippe igennem uden at være blevet underkastet den befalede Forligsprøve, er åbenbart af ringe Betydning overfor de Ulemper, Fastholdelsen af den hidtil fulgte Fremgangsmåde vilde medføre.

I nær Forbindelse med den ovenfor omhandlede Regel står den i Paragrafens Slutning givne Bestemmelse, som går ud på, at når overhovedet Forlig har været forsøgt i Anledning af Sagen, er Forligsklagens Indhold ikke til Hinder for en senere Udvidelse eller Forandring af Søgsmålsgrunde eller

Påstande. I den herskende Retspraxis våges der med megen Strenghed over Efterlevelsen af den Grundsætning, at Intet af en Sags Realitet kan påkjendes ved Retten, som ikke først har været Gjenstand for Forligsmægling. Det hænder derfor ikke sjældent, at en Sag, der i Virkeligheden har været Gjenstand for behørig Forligsmægling, desuagtet afvises, fordi det på Grund af nogen Utydelighed i Forligsklagen eller en ringe Uoverensstemmelse mellem denne og den i Retten nedlagte Påstand ikke med fuldstændig Sikkerhed kan sees, at den stedfundne Forligsprøve har omfattet den føreliggende Sag i sin Helhed. En sådan Formalisme giver rig Anledning til en vidtløftig og spidsfindig Procedure, som ikke yder nogetsomhelst Bidrag til den materielle Rets Fremme, og som det særlig i den mundtlige Rettergang er meget ønskeligt at holde borte. Dette opnåes ved den omhandlede Bestemmelse i § 157, uden at den Frihed, Udkastet i så Henseende giver, kan antages at ville medføre noget virkeligt Tab for Forligsmæglingens Kraft og Betydning. En tilsvarende Regel blev iøvrigt for Tyendesagers Vedkommende allerede givet ved Lov 10de Mai 1854 § 74.

Hvad angår de Følger, Mangel a behørig Forligsmægling drager efter sig, henholder Udkastet sig i det Væsentlige til den gjældende Ret. Dog er der ved § 157 tillagt Retten Myndighed til i Stedet for Sagens Afvisning at beslutte dens Udsættelse, for at behørig Forligsmægling kan finde Sted. Man er herved gået ud fra, at der med Hensyn til Beskaffenheden af den begåede Fejl efter Omstændighederne vil kunne være Grund til at forskåne en Part for den Ulejlighed og Tidsspilde, der kan flyde af Sagens Afvisning, selv hvor denne — sow det efter Udkastets Regel for Fremtiden vil blive Tilfældet — sker inden Realitetsproceduren.